

Til Klima- og miljødepartementet
Hav- og forurensningsavdelingen
postmottak@kld.dep.no

Oslo, 29.11.2016

Høring – rapportering om norsk gjennomføring av Århuskonvensjonen om tilgang til miljøinformasjon, allmennhetens deltakelse i beslutningsprosesser og adgang til klage og domstolsprøving på miljøområdet

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) er en landsomfattende sammenslutning av redaktører i alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere, herunder ledere og frilansere som har journalistikk som yrke.

Vi vil i vår fellesuttalelse fokusere på to temaer som vi mener mangler i departementets rapportering av den norske miljøinformasjonslovgivningen. Det gjelder for det første arbeidet med å utarbeide en veileder til miljøinformasjonsloven, og for det andre å forhindre at den som ber om miljøinformasjon og har vunnet frem for Miljøklagenemnda, blir sittende med saksomkostningsansvaret dersom virksomheten bringer saken videre inn for rettsapparatet.

Veileder til miljøinformasjonsloven

I Århuskonvensjonen artikkel 3 nr. 2 legges det som kjent til grunn at «enhver part skal etterstrebe å sikre at offentlige tjenestemenn og myndigheter bistår, veileder og tilrettelegger for allmennheten med hensyn til tilgang til miljøinformasjon (...)».

I den norske rapporteringen av Århuskonvensjonen i 2010, viste departementet den gang til at en veileder til miljøinformasjonsloven ikke var utarbeidet, fordi dette må sees i sammenheng med den nye offentleglova. Denne loven har nå vært i kraft siden 1. januar 2009 og Justis- og politidepartementet har kommet ut med «Rettleiar til offentleglova» i rundskriv 12/2009. Det er da påfallende at departementet ikke nevner utarbeidelsen av en slik veileder på nytt, særlig tatt i betraktning at dette nå er nedfelt som et forpliktende tiltak i Norges tredje handlingsplan Open Government Partnership (OGP) 2016-2017 punkt 3 «Åpenhet om miljøinformasjon».

Vi er enige i at offentleglova og miljøinformasjonsloven må samsvare med hverandre, men siden førstnevnte innsynslov ble vedtatt for ti år siden, og miljøinformasjonsloven § 3 første ledd understreker at loven ikke innskrenker retten til opplysninger etter offentleglova, burde en slik veileder, etter vår oppfatning, vært utarbeidet for lengst.

Vi er enig med departementet når det på s. 7 i høringsnotatet understrekes at «Begrenset kunnskap om og bruk av miljøinformasjonsloven blant journalister og andre deler av allmennheten vil kunne bidra til å svekke den praktiske gjennomføringen av de rettighetene Århuskonvensjonen gir». En veileder til miljøinformasjonsloven vil etter vår mening i så måte være et godt pedagogisk arbeidsverktøy for å sikre økt kunnskap om og utvidet bruk av miljøinformasjon både av befolkningen og mediene.

Prosessrisikoen for saksomkostninger

I Århuskonvensjonen artikkel 9 nr. 1 heter det at adgang til overprøving ved en domstol skal være «vederlagsfri eller forbundet med lave kostnader». Vi merker oss i denne sammenheng at departementet i høringsbrevet presiserer at selv om Århuskonvensjonen først og fremst regulerer allmennhetens rett til informasjon fra offentlige organer, og ikke informasjon fra private virksomheter som også er omfattet av miljøinformasjonsloven, oppfordrer konvensjonen til å innføre ordninger som vil medføre en enda bedre informasjon til allmennheten.

Vi vil derfor sette fokus på miljøinformasjonsforskriften av 2003 nr. 1572 § 10, der det heter: «Parter i en tvist for namsmyndigheten eller i et søksmål for domstolene om rett til miljøinformasjon etter lovens kapittel 4 er den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten dette retter seg mot.» Den urimelige konsekvensen av denne bestemmelsen er at prosessrisikoen for saksomkostninger dermed hviler på den som har fremsatt innsynskravet og fått medhold i Miljøklagenemnda, i situasjoner der motpart bringer innsynsspørsmålet videre inn for domstolene.

I norsk rett er denne bestemmelsen blitt aktualisert i saken mellom Naturvernforbundet i Oslo & Akershus og Løvenskiold-Vækerø. I Rt 2010 s. 385 ble som kjent Naturvernforbundet tilkjent saksomkostningene for alle rettsinstanser etter tvisteloven § 20-2 første ledd, slik at de slapp å bære egne saksomkostninger på 476.344 kroner samt skogseierens omkostninger. Men utfallet kan bli et annet i liknende, fremtidige saker, og dette reiser prinsipielle spørsmål i forhold til hvem som egentlig er rett saksøkt i saker som først er blitt vedtatt av Miljøklagenemnda.

Som medlem av Miljøklagenemnda, er undertegnede Nyrud kjent med at på grunn av regelen om prosessrisiko for saksomkostninger, finnes det uheldige eksempler der den som har vunnet frem for nemnda, vegrer seg for å tvangsinn drive kravet overfor namsmyndigheten, idet saksøkte i utgangspunktet står fritt til å få prøvd enhver innsigelse, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 tredje ledd.

Dersom en liknende regel som tvisteloven § 1-5, om hvem søksmål om gyldigheten av offentlige vedtak skal rettes mot, blir innført i miljøinnsynssaker, vil dette etter vår mening resultere i at den som har fremsatt det omstridte kravet ikke blir sittende med et omfattende saksomkostningsansvar dersom domstolen kommer til et annet resultat enn nemnda. Vi mener derfor at søksmål om gyldigheten av Klagenemndas vedtak må reises mot det offentlige. Først da vil det etter vår oppfatning være korrekt å anføre at adgangen til overprøving ved en domstol, er «forbundet med noen kostnader», som departementet skriver på side 25 i høringsnotatet.

Norsk Presseforbund

Nils E. Øy
generalsekretær (kst)

Med vennlig hilsen

Norsk Journalistlag

Ina Lindahl Nyrud
advokat

Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær

—